

Zonder tweede resolutie is oorlog illegaal, Evita Neefs, De Standaard, 14/03/2003

BRUSSEL -- Trek niet ten oorlog tegen Irak zonder nieuwe resolutie, het zou illegaal zijn, waarschuwen juristen de Britse premier Tony Blair. „Resolutie 1441 volstaat inderdaad niet”, zegt de Leuvense hoogleraar Internationaal Recht Jan Wouters.

Resolutie 1441, die uiteindelijk na acht weken debat op 8 november 2002 werd goedgekeurd, is bewust vaag gehouden. Ze biedt voor elk wat wils.

Voorstanders van een militaire ingreep wijzen erop dat resolutie 1441 Irak „een laatste kans” geeft om „onmiddellijk, onvoorwaardelijk en actief” mee te werken met de wapeninspecteurs. De resolutie stelt vast dat Irak zijn verplichtingen, opgelegd door vorige resoluties, niet nakomt (material breach). Volgens hen schendt Irak ook 1441 omdat het rapport over zijn wapenprogramma's van 7 december wel 12.000 pagina's dik was, maar onvolledig. Resolutie 1441 waarschuwt Irak in dat geval voor „ernstige gevolgen”.

Dit kamp vindt in paragraaf 8 van 1441 de rechtvaardiging voor militaire actie: „Irak zal geen vijandige actie ondernemen of ermee dreigen tegen een vertegenwoordiger van de VN of de IAEA of een lidstaat die actie onderneemt om een resolutie van de raad uit te voeren.”

Het andere kamp beroept zich op paragrafen 11 en 12, waarin de leiders van de wapeninspecteurs opdracht krijgen onmiddellijk elke tegenwerking van Irak te melden aan de Veiligheidsraad -- die dan onmiddellijk moet vergaderen.

„Er staat dat de raad moet samenkomen. Er staat niet dat een lidstaat van de VN wordt gemachtigd om alle nodige middelen te gebruiken”, zegt Wouters. „To use all necessary means is de klassieke VN-formule die het gebruik van geweld goedkeurt.”

Die zinsnede stond wel in resolutie 678 van november 1990, die de Golfoorlog mogelijk maakte. Op zich is 1441 dus geen voldoende grond voor een oorlog. Er is een duidelijke bijkomende beslissing van de Veiligheidsraad nodig. Ook vroegere resoluties vormen geen rechtsgrond voor een oorlog tegen Irak, zegt Wouters.

„Het Handvest van de Verenigde Naties verbiedt het gebruik van geweld. Er zijn slechts twee uitzonderingen: in geval van zelfverdediging en als de VN toestemming geven.” Zelfverdediging wordt door de Amerikanen volgens Wouters vaak erg ruim geïnterpreteerd, zeker na de terreuraanslagen van 11 september. Maar, meent Wouters, „het hek is van de dam als gebruik wordt gemaakt van impliciete machtiging tot militaire actie. Dat was niet de bedoeling van het VN-Handvest”.

Britten en Amerikanen lanceerden het idee dat als ze voor hun tweede resolutie negen stemmen in de Veiligheidsraad zouden behalen, ze een moral majority, een morele meerderheid zouden hebben, ook al spreekt een permanent lid een veto uit.

Premier Blair heeft trouwens een mogelijk Frans veto al afgedaan als „onredelijk”, waarmee in zijn optiek dus geen rekening mee moet worden gehouden. „Morele meerderheid en onredelijk veto zijn geen termen uit het VN-Handvest”, zegt Wouters. „Het Handvest legt het veto niet aan banden.”